

Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen

STV003
ht 2005
Handledare: Jakob Gustavsson

Den eritreanska transnationalismen

En studie av den eritreanska diasporans
engagemang i Eritreas utveckling

Sofia Stenberg

Abstract

The ability of emigrants to contribute to their homelands through the sending of remittances has been intensely recognised in recent years. This is especially true for developing countries for whom this money is seen to be an important source of funds from abroad. Eritrea is often mentioned in terms of success in the way they have mobilised the capacities of their diaspora. Since the Eritrean independence in 1993 adults in the diaspora have been asked to contribute two per cent of their income to the Eritrean state. They have also been asked to make other donations at times of need. Although the Eritrean diaspora is deeply divided between advocates of the opposition and the Eritrean regime, many Eritreans have shown a strong propensity to contribute to their state. This thesis explores this remarkable tendency among the Eritrean diaspora members. Using theories of transnationalism their abilities and willingness to contribute are investigated. The explanations are found in the characteristics of the diaspora and above all in the strong sense of nationality due to the long fight for independence. There seems to be a “tradition” to contribute and it is also interesting to note the rhetoric of the Eritrean state that is emphasizing the revolution and that involves the diaspora in the development of Eritrea. There are also indications of pressure on the Eritrean migrants both from the state and between the members of the diaspora.

Keywords: Eritrea, transnationalism, diaspora, remittances

1 INLEDNING	4
1.2 PROBLEMFÖRMULERING OCH FRÅGESTÄLLNING	5
1.3 BEGRÄNSNINGAR OCH SYFTE	5
1.4 FÖRFÖRSTÅELSE OCH RESULTAT	6
1.5 METOD	6
1.6 MATERIAL	7
1.7 INTERVJUERNAS KARAKTÄR	8
1.8 OPERATIONALISERING AV CENTRALA BEGREPP	9
1.8.1 Migration, emigrant/immigrant	9
1.8.2 Transnationalism	10
1.8.3 Diaspora	10
1.8.4 Remittances	11
2 TEORI	12
2.1 VAL AV TEORI	12
2.1.1 Teoriernas svaghet	13
2.1.2 Transnationalism bland flyktingar	13
2.2 INDIVIDENS BENÄGENHET TILL TRANSNATIONALISM	14
2.2.1 Omständigheter i hem- och värdland	15
2.2.2 Relationen mellan hem- och värdland	15
2.3 INDIVIDENS MOTIV TILL TRANSNATIONELLT ENGAGEMANG	16
2.3.1 Identitets- och nationalitetskänsla	16
2.3.2 Globaliseringens stärkande av nationalismen	17
2.4 HEMSTATENS POLICY GENTEMOT DIASPORAN	18
2.4.1 Hemstatens aktiva roll	18
3 ANALYS	20
3.1 ERITREA OCH DESS DIASPORA	20
3.1.1 Den långa kampen för självständighet	20
3.1.2 Den eritreanska diasporan utseende	20
3.1.3 Oppositionen	21
3.2 DEN ERITREANSKA DIASPORANS TRANSNATIONALISM	22
3.2.1 Omfattande föreningsliv	22
3.2.2 Individuella engagemang	23
3.2.3 Kulturella engagemang	23
3.3 FÖRKLARINGAR TILL ERITREANERNAS TRANSNATIONALISM	24
3.3.1 Tradition av transnationalism	24
3.3.2 Förutsättningar att bidra	25
3.3.3 Olika motiv till att bidra	26
3.3.4 Identitets- och nationalitetskänsla	27
3.3.5 Statlig press	28
3.3.6 Social press	29
3.3.7 Statlig legitimitet	30
3.4 ERITREANSKA STATENS POLICY GENTEMOT DIASPORAN	31
3.4.1 Institutionalisering av diasporans transnationella aktivitet	31
3.4.2 Statens retorik	33
4 AVSLUTANDE DISKUSSION	34
4.1 VILJA ELLER PRESS?	34
4.2 FÖRSLAG PÅ FRAMTIDA FORSKNING	35
5 KÄLLFÖRTECKNING	37

1 Inledning

Migration är ett urgammalt fenomen, folk har alltid flyttat av olika anledningar och slagit sig ner på nya ställen olika långt bort från sin ursprungsplats. I dagens globaliserade värld har det blivit allt lättare att migrera över längre distanser och den internationella migrationen beräknas ha ökat från 76 miljoner människor 1960 till 175 miljoner år 2000 (FN 2004). Huruvida emigranterna bevarar banden till sitt hemland är olika från fall till fall och hemländer har genom tiderna även antagit olika inställningar gentemot sina medborgare i utlandet. På senare tid har dock hemländers intresse för sina emigranter ökat och detta beror framförallt på en alltmer positiv inställning till de penningförsändelser (remittances på engelska) som folk skickar hem till släktingar och till projekt i sina hemländer. I synnerhet för utvecklingsländer har dessa pengar börjat ses som ett viktigt bidrag till utvecklingen. De utgör näst efter FDI den största källan av kapitalinflödet till utvecklingsländerna och beräknas uppgå till cirka en och en halv gånger det årliga officiella biståndet (Maimbo 2005 s.54). För 36 av de 153 utvecklingsländerna överstiger dessa pengar dessutom inkomsten från den viktigaste importkällan (IOM 2005 s.269). Det råder en delad debatt om på vilket sätt dessa pengar kan bidra till utvecklingen av länder och många undersökningar visar på hur de snarare hämmar den på olika sätt. Trots det är många länder idag angelägna att locka till sig dessa pengar. De inser även det värdefulla bidrag som deras medborgare i utlandet kan utgöra och detta har bidragit till att allt fler länder undersöker olika sätt att aktivt mobilisera sina emigranternas aktivitet (IOM 2003 s.5).

Eritrea tas ofta upp som ett exempel på ett land som har varit framgångsrikt i att engagera sin utomlands bosatta befolkning i nationens utveckling (Carlings 2004 s.13, Al-Ali 2001b s.594). De har idag en stor del av sin befolkning i utlandet efter det trettio år långa kriget mot Etiopien 1961-1991 då upp till en miljon människor beräknas ha flytt landet (ibid s.583). Många behöll dock kontakten med sitt hemland och penningförsändelserna från dessa flyktingar uppskattas i genomsnitt ha utgjort 23.2 procent av BNP mellan år 1970-1998 (Chamel, Fullenkamp, Jahjah 2005 s.67). Det mest anmärkningsvärda i Eritreas fall är emellertid den skatt på två procent av lönen som alla eritreanska medborgare i utlandet ombeds betala till den eritreanska staten varje år. Denna skatt infördes efter Eritreas självständighet 1993 och ska gå till en återuppbyggnad av landet. Den är frivillig i den bemärkelsen att den eritreanska staten inte med vanliga maktmedel kan tvinga personer att betala när de befinner sig under andra staters jurisdiktion. Att så pass många ändå anses betala denna skatt visar därför på en anmärkningsvärd betalningsvilja. Eritreanerna har även vid flera tillfällen betalat stora donationer till den eritreanska staten och även detta visar på en stark benägenhet hos den eritreanska diasporan att bidra till sitt lands utveckling.

1.2 Problemformulering och frågeställning

Jag ska i denna uppsats undersöka detta till synes starka engagemang hos den eritreanska diasporan i Eritreas utveckling. Detta är intressant att undersöka eftersom Eritrea är unikt i det här fallet. Andra länder, som Bangladesh, Egypten, Pakistan, Filippinerna och Thailand, har försökt införa liknande beskattning av sina befolkningar i utlandet men mindre framgång. Ett annat land, som liksom Eritrea har haft framgång i att mobilisera penningförsändelser från sina emigranter, är Syd Korea som på 1980-talet krävde att deras arbetare i utlandet skulle skicka hem minst 80 procent av sina inkomster. Att detta lyckades berodde dock på att majoriteten av emigranterna var anställda av koreanska entreprenörer utomlands och därför kunde beskattas direkt genom dem (Carlings 2005 s.41-42). I Eritreas fall finns ingen sådan påtryckningsfaktor och den eritreanska succén i att engagera sin diaspora måste därför ha andra förklaringar. Jag kommer i denna uppsats att söka dessa förklaringar i historiska och nutida faktorer som påverkar de eritreanska emigranternas betalningsvilja och betalningskapacitet. För detta ändamål utgår jag från teorier om transnationalism för att beskriva och försöka förklara eritreanernas benägenhet att engagera sig transnationellt, det vill säga hur deras engagemang ser ut och vad som ligger bakom det. Detta handlar enligt mig om de förhållanden som råder mellan den eritreanska diasporan och dess hemland, både till de kvarvarande släktingarna och den styrande regimen. Samtidigt handlar det om eritreanernas ställning i sina värdländer och förhållandet mellan de olika individerna inom diasporan. De frågeställningar jag utgår från är följande:

- *Hur ser de eritreanska emigranternas transnationella aktivitet ut? Med transnationell aktivitet avses deras ekonomiska, kulturella och identitetsbyggande engagemang för att bevara banden till Eritrea.*
- *Hur kan man förklara deras vilja och förmåga att bidra till Eritreas utveckling? Här kommer jag att se till historiska förklaringar, omständigheter i värdlandet, identifieringen med ursprungslandet och förekomsten av social och statlig press på individerna.*
- *Hur arbetar den eritreanska staten för att utnyttja diasporans engagemang och eventuellt öka viljan och förmågan att bidra till staten? Vad har de för strategier och aktiva policys gentemot sin diaspora och vad använder de för retorik?*

1.3 Begränsningar och syfte

Uppsatsen har genom sin kvalitativa karaktär (se metodavsnittet) inga generaliserande ambitioner. Syftet är snarare att belysa ett intressant och relativt outforskat fenomen.

men och ge möjliga förklaringar till det. För detta syfte kommer jag även att beskriva de delar av de eritreanska emigranternas transnationella engagemang som stödjer Eritreas utveckling. Det är viktigt att påpeka att mitt material främst handlar om personer från den delen av den eritreanska diasporan som är bosatt i Sverige och andra länder i västvärlden. Min undersökning kan därför inte säga något om den transnationella aktivitet som finns bland eritreaner i exempelvis Sudan där större delen av de eritreanska emigranterna bor. Även deras transnationella engagemang skulle vara intressant att undersöka men de inte kommer med i denna undersökning.

1.4 Förförståelse och resultat

Jag gick in i denna forskning med en förförståelse om att den eritreanska diasporans engagemang i Eritreas utveckling var starkt. Detta har också blivit mitt resultat även om jag under arbetets gång har fått motstridiga uppgifter vilket har modifierat min förståelse för fenomenet. Jag har också upptäckt att det är svårt att avgöra exakt hur stort engagemanget är. Det finns stora klyftor inom den eritreanska diasporan mellan å ena sidan regimanhängare och å andra sidan oppositionen. Motståndarna till regimen hävdar att de blir allt fler och mer organiserade, och dessutom menar de att det finns en stor tyst opposition. Det är därför som sagt svårt att säga något om hur omfattande stödet till regimen är hos den utomlands bosatta befolkningen. Ändå menar jag att oavsett den oppositionens existens, och oavsett hur stor andel av eritreanerna den utgör, så går det inte emot det faktum att det bland många eritreaner finns en stark benägenhet att bidra till sitt lands utveckling. Detta starka engagemang kan med stor sannolikhet förklaras utifrån en vilja som har uppstått genom historiska faktorer där kampen för ett självständigt Eritrea och en stolthet att få identifiera sig som eritrean har stor betydelse. Eritreanernas relativt säkra ställning i sina värdländer, som de har erhållit genom sin flyktingstatus, kan även utgöra en viktig förklaring. Det är också intressant att se att den retorik staten har använt sig av framhäver revolutions-tanken och involverar emigranterna i nationens utveckling. Samtidigt menar jag att det finns indikationer på en viss press på eritreanerna i utlandet både från staten och mellan medlemmarna inom själva diasporan.

1.5 Metod

Denna uppsats utgör en kvalitativ fallstudie av den eritreanska diasporans engagemang i Eritreas utveckling. Jag kommer att använda teorier om transnationalism som på olika sätt förklarar den aktivitet och det engagemang som uppstår mellan emigranter och deras ursprungsländer. Mitt främsta syfte är att förklara detta engagemang och för det syftet är även en beskrivning av eritreanernas transnationella aktivitet nödvändig. Jag kommer därför även att identifiera den eritreanska aktiviteten utifrån defini-

tioner av transnationalism för att visa på det engagemang som finns inom den eritreanska diasporan och mellan den och Eritrea. På så vis blir min studie på samma gång en beskrivning och en förklaring av den eritreanska diasporans transnationalism.

Jag kommer att undersöka eritreanernas benägenhet att bidra till sitt lands utveckling ur två olika perspektiv som båda har betydelse. Det första är deras möjlighet/kapacitet att bidra och utgår främst från förhållanden som ekonomisk och politisk ställning. Det andra perspektivet behandlar eritreanernas vilja att bidra och tar upp faktorer som banden till hemstaten, det vill säga hur de identifierar sig socialt, politiskt och ekonomiskt i angelägenheter som berör ursprungslandet. Båda dessa perspektiv som avgör benägenheten är naturligtvis integrerade och ännu en viktig faktor som både avgör personers kapacitet och vilja att bidra är den sociala organisationen inom diasporan som både visar på en vilja att bidra och ger möjligheter för individen att göra det. Jag har här alltså valt att belysa relationen mellan individer inom diasporan och deras individuella och gemensamma förhållande till hemlandet och dess regim. Individen och staten blir båda centrala i min analys eftersom jag utgår från att individen aktivt agerar utifrån rådande omständigheter och att staten har del i att skapa dessa omständigheter genom aktiva policyåtgärder.

1.6 Material

Mina källor i uppsatsen utgörs både av primärmaterial, i form av intervjuer, och sekundärmaterial, främst i form av artiklar och böcker. Jag har dock funnit att det inte finns mycket skrivet om just eritreanernas transnationalism. Det största skriftliga material jag har om detta är två artiklar av Nadjé Al-Ali, Richard Black och Khalid Koser (benämns från och med nu Al-Ali m.fl.). De har gjort intervjuer med ett 40-tal eritreaner, bosatta i Storbritannien och Tyskland, och utifrån dessa har de dragit slutsatser om eritreanernas transnationalism. Förutom dessa artiklar utgår jag även från sex intervjuer som jag själv har gjort med eritreaner bosatta i Sverige. Vissa av intervjupersonerna är utvalda slumpvis medan andra är medvetet valda eftersom de är personer som kan sägas vara ”centralt placerade källor”, det vill säga personer som genom sitt arbete eller politiska roll har den information som behövs (Esaiasson m.fl. 2004 s.286). Jag anser att jag genom mitt urval av personer täcker in olika synerna på eritreanernas transnationella engagemang och vad som ligger bakom detta engagemang. Att det rör sig om ett litet antal personer som jag har intervjuat är ingen nackdel. Esaiasson m.fl. menar att i en undersökning som bygger på samtalsintervjuer blir underlaget sällan bättre om det består av ett stort antal personer än om det består av ett litet (ibid s.286). Det är viktigare att intervjupersonerna är väl utvalda, vilket jag menar att de är i min undersökning. En begränsning på en undersökning med ett så litet antal personer som jag utgår från är däremot att det gör det svårt att generalisera och ge min slutsats ett allmängiltigt värde. Jag anser dock att de resultat jag har fått fram hos mina intervjupersoner mycket ofta stämmer överens med Al-Ali:s m.fl. un-

dersökning och fastän inte heller de säger sig ha generaliserande ambitioner så menar jag ändå att det ger ökad trovärdighet, och därmed det Fiona Devine kallar extern validitet (Devine s.207), till de resultat jag har fått fram.

1.7 Intervjuernas karaktär

Mina intervjuer har en semistrukturerad karaktär, vilket betyder att jag har utgått från i förväg strukturerade frågor, men frångått dessa då de svar jag har fått har krävt andra följdfrågor (Denscombe 2000 s.135). Intervjuerna har också haft olika karaktär beroende på vem jag har intervjuat. Jag har gjort informantundersökningar där svars-personen används som en "sanningssägare" som ska bidra med information om hur verkligheten är beskaffad i ett visst avseende. Vid en informantintervju används det svars-personerna säger som källor och den information som framkommer kan sedan granskas utifrån källkritiska principer (Esaiasson 2004 s.253-254). Tre av personerna har jag intervjuat på grund av att de är "centralt placerade källor" och dessa intervjuer har därför haft karaktären av informantintervjuer. Yonas Manna Bairu, konsulent på den eritreanska ambassaden i Stockholm, har jag intervjuat för att få den eritreanska statens syn på dess förhållande med sin diaspora, och hur staten arbetar gentemot den. Kaleb Bairu, som är med i den eritreanska föreningen för utveckling, S-Eri Forum, har gett mig en insyn i hur det eritreanska engagemanget ser ut i olika eritreanska föreningar i Sverige. Slutligen har jag även pratat med Ibrahim Abdela, representant i Sverige för den Eritreanska Befrielseörelsen, en paraplyorganisation för oppositionen mot den eritreanska regimen. Dessa tre personer kan inte sägas vara oberoende av det de berättar utifrån källkritiska principer (ibid s.309) eftersom samtliga förväntas uttrycka vissa åsikter till följd av deras arbeten eller politiska roller. Representanterna för regeringen respektive oppositionen är dessutom det Esaiason m.fl. kallar för tendensiösa, dvs. att de inte är opartiska. Detta uppvägs dock av det faktum att jag har pratat med två källor med motsatt tendens (ibid. s.312).

När det gäller övriga intervjuer som jag har gjort med tre "vanliga" civila eritreaner har de mer tagit form som respondentintervjuer i form av samtalsintervjuundersökningar. Vid en sådan intervju är det svars-personerna själva och deras egna tankar om undersökningen som är intressanta (ibid s.254). Även om enbart dessa tre personers åsikter inte kan sägas täcka upp alla olika syner som finns inom hela den eritreanska diasporan, så menar jag att deras olika inställning till staten ändå ger en bra spridning av olika åsikter av det fenomen jag studerar. Tekestebrman Mogos är mycket positiv till den eritreanska regimen och uttrycker ofta sin starka vilja att stödja dem i Eritreas uppbyggnad. Selam Arzelibanos är inte politiskt intresserad men stödjer ändå regimen och betalar de bidrag som krävs. Den tredje intervjupersonen är kritisk mot regimen och vill därför vara anonym. Hon är inte i öppen opposition men betalar inte skatten till staten eller andra bidrag.

Eftersom respondentintervjuer lägger vikt vid det personernas tankar och känslor,

både de underliggande och de som uttrycks öppet, så blir intervjuarens tolkning viktig för resultatet. Min förförståelse har under hela arbetets gång varit viktigt för mitt resultat. Även om den hela tiden har förändrats, i och med att nya uppgifter har framkommit, så har den naturligtvis präglat min förståelse av vad jag har fått höra. En annan viktig reservation som måste framhållas är att alla intervjuer har hållits på svenska och även om samtliga intervjupersoner behärskar svenska språket väl kan inte förekomsten av vissa feltolkningar på grund av språksvårigheter uteslutas. Det är därför viktigt att komma ihåg att alla tolkningar av personernas ord är mina och det är inte säkert att en annan forskare skulle få exakt samma resultat. För att öka intersubjektiviteten har jag därför försökt vara noggrann med att hela tiden framhålla vem som säger vad och vilka tolkningar som är mina egna.

1.8 Operationalisering av centrala begrepp

De centrala begreppen i uppsatsen är migration, emigrant/immigrant, diaspora, penningförsändelser och transnationalism. Det sistnämnda är det mest centrala begreppet i uppsatsen eftersom det utgör grunden för hela min teori. En definition av transnationalism är relevant för att kunna definiera eritreanernas transnationella aktivitet i utlandet. Den blir med andra ord avgörande för att kunna besvara den första frågan som innebär en beskrivning av de eritreanska emigranternas nationella aktivitet. Jag börjar dock med en definition av migration och emigrant/immigrant eftersom dessa är förutsättningen för de andra begreppens existens. Diaspora och penningförsändelser är i sin tur transnationella företeelser och kommer därför att definieras efter transnationalism.

1.8.1 Migration, emigrant/immigrant

För att kunna avgöra vilka som är emigranter/immigranter måste man först definiera migration. Enligt Westins definition innebär migration en förflyttning i en riktning och en frånvaro från avreseplatsen under en markant tidsperiod, som snarare utgör år än enbart månader eller veckor. Migration innebär även förflyttning över ett markant avstånd, över markanta gränser eller bort från hemmet. Den statliga gränsen är den mest markanta gränsen som går att korsa (Westin i Runblom 2000 s.41). En person som flyttar på detta sätt benämns som emigrant eller immigrant beroende på i vilket förhållande denne omnämns. I förhållande till ursprungslandet är personen emigrant och i förhållande till mottagarlandet immigrant. "Migrant", vilket är engelskans samlingsnamn för båda dessa, existerar inte på svenska och därför kommer båda begreppen ovan att användas synonymt.

1.8.2 Transnationalism

Framväxten av transnationalism som ett huvudämne för studier kring internationell migration avancerade snabbt under senare delen av 1990-talet. Flera olika discipliner har försökt definiera och spåra utvecklingen av transnationella samhällen och handlingar, och utforska de konsekvenser för nationell identitet och medborgarskap som denna utveckling har medfört (Al-Ali 2001b s.578). Vad som utgör transnationalism är en mycket omdiskuterad fråga. Begreppet användes från början för att beskriva återvändande migration och det betonar därmed banden mellan hemlandet och emigranten. Samtidigt understryker denna definition att migration inte nödvändigtvis behöver betyda definitiv avfärd men också att återvändande inte heller behöver vara det slutgiltiga steget (Brettel&Hollifield 2000 s.16). Evans Braziel och Mannur definierar transnationalism som ett flöde av människor, idéer, varor och kapital över nationella territorier på ett sätt som underminerar nationalitet och nationalism som kategorier för identifikation, ekonomisk organisation och politisk konstitution. (Evans Braziel, Mannur 2003 s.8). Schiller, Basch och Szanton Blanc beskriver personer som engagerar sig transnationellt (transmigrant på engelska) som emigranter vars dagliga liv beror på flera och konstanta inbördes förhållanden över nationella gränser och vilkas identiteter formas i relation till mer än en nationsstat. De är inte besökare eftersom de slår sig ner och inkorporeras ekonomiskt och politiskt i institutioner och på platser och de anpassar sig till mönstret för det dagliga livet i det land där de befinner sig i. Samtidigt är de engagerade i sitt hemland i den bemärkelsen att de behåller kontakten, bygger institutioner, handhar transaktioner och influerar lokala och nationella händelser. (Schiller, Basch, Szanton Blanc i Pries 1999 s.73).

Enligt definitionerna ovan kan transnationalism sammanfattningsvis definieras som ett fenomen som uppstår utanför den statliga nivån genom cirkulär migration av människor. Detta ger ett flöde av människor, kapital, kunskap och idéer över nationsgränser samtidigt som det skapar överstatliga definitioner av identifikation och nationalism. Det här är den definition av transnationalism som jag kommer att använda i uppsatsen och utifrån denna kommer jag att definiera den transnationella aktivitet inom den eritreanska diasporan som jag menar har en koppling till Eritrea. Det handlar både om direkta handlingar gentemot hemlandet, som till exempel att skicka hem pengar och bidra till utvecklingen, men även om aktiviteter som stärker banden till hemlandet, exempelvis kultur- och identitetsbevarande aktiviteter hos befolkningen i utlandet.

1.8.3 Diaspora

Diaspora är enligt Evans Braziel och Mannur ett mänskligt fenomen och en del av det bredare fenomenet transnationalism vilket handlar om större och mer opersonliga krafter, framförallt de av globaliseringen och global kapitalism (Evans Braziel, Mannur 2003 s.8). Traditionellt har ordet diaspora använts för att benämna religiösa

grupper som lever utanför sitt ursprungsområde i samhällen som domineras av en annan religion. Judarna är den mest kända av sådana grupper, men ordet har även använts ur en etnisk aspekt för att beskriva de afrikaner som på grund av slavhandeln tvingades leva utanför Afrika (NE 1990 s.555). Begreppet har allteftersom använts även på andra grupper och därmed fått en bredare betydelse. Vissa menar dock att det måste gå lång tid innan man kan avgöra om emigranterna kommer att utgöra en diaspora eftersom många grupper assimileras i det nya samhället och över tiden tappar kopplingen till sitt gamla hemland (Cohen 1997 s.185-186). Numera används begreppet dock ofta väldigt brett om de flesta folkgrupper som lever utanför sina ursprungsländer och på något sätt behåller en koppling till sitt ursprungsland. Yossi Shain och Aharon Barth definierar diaspora som "a people with a common origin who reside , more or less on a permanent basis, outside the borders of their ethnic or religious homeland – whether that homeland is real or symbolic, independent or under foreign control. Diaspora members identify themselves, or are identified by others – inside and outside their homeland - as part of the homeland's national community, and as such are often called upon to participate, or are entangled, in homeland-related affairs" (2003 s.452). Detta är den definition jag kommer att utgå från eftersom eritreanerna i utlandet består av en förhållandevis "ny" migrationsgrupp och än så länge inte kan sägas utgöra en etablerad diaspora enligt den snävare definitionen som lägger vikt vid tidsaspekten.

1.8.4 Remittances

Att skicka hem pengar till sina hemländer är en utav många olika transnationella handlingar. Det är det mest studerade transnationella fenomenet när det gäller medborgare i utlandets engagemang gentemot sina ursprungsländer, framförallt inom utvecklingsforskningen. Ordet penningförsändelser är en direkt översättning från engelskans "remittances" och är egentligen inte ett fullt jämförbart ord. Det engelska ordet remittances används som en samlad benämning på tre kategorier av betalningar som man menar tillsammans utgör den totala balansen av värdeöverföringar relaterade till emigranter som sker över internationella gränser. Den första av dessa kategorier är internationella transaktioner, till familj och vänner, gjorda av arbetare som anses vara bofasta i det land där de är anställda. Den andra utgör transaktioner av tillgångar eller skulder som emigranter tar med sig när de flyttar från ett land till ett annat. Den tredje kategorin är kompensation för anställning vilket innebär löner och andra förmåner som betalas till arbetare som bor tillfälligt (mindre än ett år) i det land där de är anställda. (Maimbo 2005 s.336). Det svenska ordet penningförsändelser kan endast sägas vara jämförbart med den första av dessa tre kategorier och det kommer därför enbart att användas för att beskriva värdeförsändelser av denna kategori. I övriga fall kommer jag att använda det engelska ordet remittances.

2 Teori

Mitt teoriavsnitt kommer att börja med en diskussion kring val av teorier, vad de kan förklara och var deras förklaringskraft är bristfällig. Därefter följer en presentation av de olika teorierna. Här börjar jag med att diskutera individens betalningsvilja och omständigheter som anses främjande. Detta kommer senare i avhandlingen att kopplas till den andra av mina frågor som gick ut på att förklara den eritreanska diasporans vilja och förmåga att bidra till Eritreas utveckling. Slutligen kommer jag in på statens motiv till att ha en bra kontakt med sin diaspora och aktiva policyåtgärder för att åstadkomma detta syfte. Detta ligger till grund för den tredje frågan som denna uppsats avser att besvara, nämligen hur den eritreanska staten arbetar för att utnyttja och eventuellt öka vilja och förmåga till engagemang i landets utveckling hos sin diaspora.

2.1 Val av teori

Mina frågor om exileritreanernas vilja och förmåga att bidra till sitt lands utveckling och den eritreanska statens arbete för att ta tillvara på denna vilja ser jag, som sagt, främst som en fråga om förhållandet mellan Eritrea och dess utländska befolkning, det vill säga statens aktiva policys gentemot sin befolkning i utlandet, och eritreanernas ”känsla” för sitt hemland, dess regering, och känslan av gemenskap med andra eritreaner i utlandet. Eritreanernas politiska och ekonomiska förhållanden i sina nya hemländer är också viktiga faktorer som på många sätt avgör deras förmåga att kunna bidra, framförallt ekonomiskt. Med detta som utgångspunkt har jag valt teorier som kan förklara mitt fall utifrån olika perspektiv och infallsvinklar, vilka jag anser tillsammans kan ge en bra helhetsbild av fenomenet. Jag kommer att använda teorier om transnationalism och teorier om diaspora och remittances. Teorier om remittances handlar mest om orsaken till varför folk flyttar och är egentligen inte speciellt inriktade på avsändarländernas roll i migrationsprocessen eller deras förhållande till sina emigranter. Däremot kan de vara användbara i denna uppsats för att förklara varför folk skickar hem pengar och vilka förutsättningar och omständigheter som är viktiga i det nya hemlandet, till exempel hur deras ekonomiska och politiska förhållande ser ut, för att de ska vilja och ha möjlighet att skicka hem pengar. Remittances är dock enbart en sorts transnationell handling och för att få en djupare förståelse för relationen mellan Eritrea och dess utländska befolkning kommer jag därför även att använda mig av teorier om transnationalism vilket då behandlar flera andra handlingar och fenomen som uppstår mellan befolkningar i utlandet och deras hemländer. Även teo-

rier om diaspora är intressanta i det här fallet och jag kommer därför också att använda mig av sådana teorier. Dessa teorier och de om transnationalism behandlar i större utsträckning förhållandet mellan hemlandet och dess utländska befolkning än de som enbart handlar om remittances. De förklarar bland annat den stärkta nationalitetskänslan som uppstår bland emigranter och deras idealisering av sitt ursprungsland. Teorierna om transnationalism tar också upp statens policys gentemot sina emigranter, på vilket sätt de försöker inkludera dem i landets utveckling och om deras syfte är att locka hem dem, eller om de istället aktivt arbetar på kontakten med dem och drar nytta av att ha dem i utlandet.

2.1.1 Teoriernas svaghet

De teorier jag har valt anser jag är användbara i detta fall men de är inte heltäckande. Även om de allihop på olika sätt förklarar varför folk väljer att skicka hem pengar och på andra sätt bidra till sina hemländer så är det ingen som på ett fullgott sätt förklarar varför folk väljer att skicka pengar direkt till staten vilket ju är det speciella i just Eritreas fall. Framförallt teorier om remittances förklarar folks vilja att hjälpa sina släktingar, vänner och i vissa fall även hemkommuner, men inte viljan att hjälpa sina stater. Transnationella teorier gör det i en något större utsträckning när de diskuterar den status individen kan vinna hos sitt hemlands regering (se. 2.2.1). Att de transnationella teorierna inte täcker detta fenomen beror antagligen på att det är ett mycket ovanligt fenomen. Det är inte många andra länder som liksom Eritrea har lyckats med att engagera sin utomlands bosatta befolkning på det här sättet och det är naturligtvis det som gör Eritrea intressant att undersöka. Carling menar att Eritreas anmärkningsvärda framgång i att mobilisera penningförsändelser direkt till staten är relaterad till den starka känsla av nationalism som har uppstått under och efter kampen för självständighet och att detta troligtvis är svårt, om inte omöjligt att återskapa i en annan kontext (Carling 2005 s.42). Detta är naturligtvis en mycket trolig förklaring till den eritreanska statens till synes starka legitimitet hos sin diaspora och deras vilja att bidra direkt till staten. Jag utgår därför från att denna revolutionskänsla kan ge en förklaring till varför teorier, som normalt handlar om förhållandet mellan individer i diasporan och individer och möjligtvis kommuner i hemlandet, kan vara användbara även på förhållandet mellan den eritreanska diasporan och den eritreanska staten. Med andra ord menar jag att just revolutionskänslan gör de teorier jag har valt användbara på Eritrea.

2.1.2 Transnationalism bland flyktingar

Flyktingar och andra exilgrupper är än så länge ett relativt ostuderat område inom forskningen av transnationalism vilken från början har sitt ursprung i studier om internationell migration. Traditionellt sett har dessa dragit en klar linje mellan studier

av flyktingar och arbetsemigranter där de förstnämnda har ansetts utgöra den politiska följden av globala system och interaktion mellan länder, medan den sistnämnda representerar den ekonomiska konsekvensen av samma fenomen (Al-Ali m.fl. 2001a s.615). Denna tydliga gräns mellan studier av flyktingars och arbetsemigranternas transnationella beteende är dock inte självklar enligt Al-Ali m.fl. De flesta emigranter har flera olika motiv till att emigrera och motiven förändras också ofta över tid. Skillnaden mellan frivillig och påtvingad migration utgör därför inte en obestridlig särskilning mellan olika migrationsgrupper vid studier av deras transnationella beteende. Flyktingmigration ses ofta som påtvingad men ekonomisk migration kan också vara det eftersom dåliga ekonomiska förhållanden kan tvinga folk att emigrera mot deras egentliga vilja. Migrationsprocessen är dessutom ofta en lång process från att emigranten lämnar sin ursprungsdestination tills det att han slutligen slår sig ner på ett nytt ställe eller återvänder hem. De olika stegen i denna process kan ha haft skilda orsaker och därmed föranletts av olika motiv (ibid s.616). Även Nicholas Van Hear gör en koppling mellan arbetsemigranter och flyktingar eftersom han menar att migration som från början är påtvingad över tid kan omvandlas till andra former av migration då emigranten eller dennes hushåll bestämmer sig för att utnyttja sina kontakter i utlandet och skicka fler personer utomlands för att utbilda sig eller tjäna pengar (2002 s.1). Utifrån dessa antaganden menar jag att transnationella teorier, trots att de traditionellt bygger på arbetsemigranternas beteende, kan vara minst lika användbara till att förklara den transnationella aktivitet som uppstår bland flyktingemigranter.

2.2 Individens benägenhet till transnationalism

Hur kan den transnationalism som uppstår bland emigranter och därmed även bland flyktingar förklaras? Här kan man, som jag tidigare nämnt, skilja mellan å ena sidan immigranternas möjlighet/kapacitet att engagera sig i transnationella handlingar och å andra sidan deras vilja att göra det. Jag anser dock att dessa ofta är svåra att särskilja eftersom de är så starkt integrerade. Viljan att bidra ökar naturligtvis då möjligheterna till det förbättras och tvärtom. Jorgen Carling använder i rapporten "Migrant remittances and development cooperation" (Carling 2005) uttrycket "benägenhet" (propensity) som innefattar både möjlighet och vilja och han presenterar en rad olika faktorer som påverkar emigranternas benägenhet att skicka hem pengar till sina hemländer. En av dessa är att penningförsändelser från individuella emigranter tenderar att avta över tid. Vissa undersökningar visar på ett avtagande efter ungefär fem till tio år medan andra visar på en ökning under första året som sedan långsamt avtar. Carling menar därför att benägenheten är större hos arbetsemigranter som är utomlands under en kortare period än hos etablerade emigrantkommuner där risken är större att penningförsändelser minskar. Första generationens emigranter anses också ha en högre benägenhet att skicka hem pengar till sitt ursprungsland än andra generationen. (ibid s.18-19). Ytterligare ett karaktärsdrag hos emigranten som Carling menar avgör dennes

benägenhet att skicka hem pengar är emigrantens avsikt att återvända till sitt hemland. Viljan att bidra till sitt hemland ökar hos de emigranter som antingen vet att de kommer att återvända hem eller åtminstone har för avsikt att göra det. Slutligen kan man även se att benägenheten att skicka hem pengar också beror på immigrantens finansiella situation och stiger hos dem som har mer pengar över efter att de har täckt sina personliga behov (ibid s.16).

2.2.1 Omständigheter i hem- och värdland

Sammanhängande med flera av de faktorer som presenterades ovan är en annan viktig förutsättning som ofta nämns för att emigranter ska bidra till sina hemländers utveckling, nämligen deras förhållande i mottagarlandet. Folk anses mer benägna att skicka hem pengar om deras ställning i mottagarlandet är stabilt. Permanent uppehållstillstånd vilket ger immigranten fler rättigheter i det nya landet är därför en gynnsam förutsättning. Det bidrar även till att det blir lättare att skaffa arbete vilket i sig är ett grundläggande villkor för immigranternas möjlighet till transnationell aktivitet. Enligt Al-Ali m.fl. är en regelbunden inkomst och möjligheter att spara den viktigaste faktorn som ökar folks kapacitet att skicka hem pengar (2001a s.627-628). Detta går dock emot en annan allmän syn inom teorierna om remittances, nämligen att folks benägenhet att skicka hem pengar tenderar att tillta i de fall där deras möjligheter till integration och permanent bosättning i det nya landet är dåliga. Det skulle enligt detta synsätt bero på att de då blir mer angelägna om att bevara banden till sitt hemland och samtidigt säkra sin ställning i det för ett framtida återvändande (Carling 2005 s.18). En annan viktig aspekt som hör ihop med detta och som även den berör immigrantens förhållande i värdlandet är graden av diskriminering. Detta kan motivera individen att istället hjälpa hemlandet på olika sätt och därmed vinna en eftertraktad personlig status hos diasporan, hemregionen och hemlandets regering (Goldring i Pries 1999 kap.6). Rasism som bidrar till ekonomisk och politisk osäkerhet för nykomlingar och deras ättlingar är därför en bidragande orsak till att folk engagerar sig i transnationella handlingar (Glick Schiller, Basch, Szanton Blanc i Pries 1999 s.73). Ännu ett förhållande i värdlandet som är väsentligt för en diasporas transnationella aktivitet är dess möjlighet att organisera sig (Shain&Barth 2003 s.463). Organisationsfrihet och även statliga bidrag till organisation blir därför en bidragande orsak till individernas engagemang i sitt ursprungslands utveckling.

2.2.2 Relationen mellan hem-och värdland

Andra viktiga faktorer som avgör emigrantens benägenhet att skicka hem pengar är relationerna mellan hem- och värdland. Många av dessa kan ses som tämligen självklara, exempelvis att hemlandet är fattigare än värdlandet och att det råder en betydande löneskillnad mellan länderna (Carling 2005 s.16). En bidragande orsak är även

att växelkursen mellan de båda ländernas valutor är gynnsam och att transaktionskostnaderna för att skicka hem pengar är låga. Välutförda statliga program som stimulerar penningförsändelser är därför en viktig faktor för att öka emigrantens benägenhet att skicka hem pengar och detta är ett område som har fått stor uppmärksamhet inom policyutvecklingen på senare år (IOM 2003 s.4). Samtidigt är de politiska förhållanden i hemlandet viktiga. Benägenheten att skicka hem pengar minskar enligt Carling om emigranter ser de politiska och ekonomiska förhållandena i hemlandet som riskabla och instabila. Tvärtemot detta kan man dock se att penningförsändelserna ökar vid stora nödsituationer i hemlandet, till exempel vid naturkatastrofer. De ökar även då emigranterna ges ett uttalat värde och reellt inflytande över politiken och samhället i hemlandet (Carling 2005 s.16).

2.3 Individens motiv till transnationellt engagemang

Hittills har immigrantens benägenhet att skicka hem pengar främst diskuterats utifrån de omständigheter som påverkar dennes möjlighet att göra det. Andra faktorer som mer handlar om individens vilja att bidra kan man se i de tre motiveringar emigranter anses ha till att skicka hem pengar som utvecklingsekonomer ofta pekar på. Den första utgår från altruistiska intressen hos emigranten vilket innebär att denne skickar hem pengar till personer som han bryr sig om. Den andra innebär att emigranten skickar hem pengar utifrån ett egenintresse, exempelvis om detta gör honom berättigad till arv eller andra resurser i sin ursprungskommun. Den tredje anledningen går ut på att resurser som skickas hem kan vara resultatet av ett slags formellt "försäkringskontrakt" mellan familjemedlemmar på olika orter som innebär att man delar på sina inkomster för att skydda sig mot risker (Carling 2005 s.15).

2.3.1 Identitets- och nationalitetskänsla

Ytterligare en viktig faktor som anses förklara viljan hos emigranten att engagera sig transnationellt och bidra till sitt hemlands utveckling är den identitetskänsla och stärkta nationalitetskänsla som ofta uppstår bland befolkningar som bor utomlands. Det är vanligt att det inom en diaspora uppstår ett kollektivt minne och en myt om hemlandet och ofta sker även en idealisering och glorifiering av hemlandet (Cohen 1997 s.84-185). Denna inbillade uppfattning uppstår genom avståndet mellan emigranten och dess ursprungsplats och Runblom menar att även om emigranten håller sig informerad om hemlandet så finns det en risk att avvikelser uppstår mellan realitet och föreställning (2000 s.10). Det är inte heller ovanligt att bevarandet av den nationella identiteten ofta blir viktigare hos medlemmarna i diasporan än hos dem som är kvar i landet. Detta förklarar Shain och Barth med att man värdesätter det man saknar mer och diasporamedlemmars engagemang att skapa en nationell identitet beror på

ett intresse att bevara den identitet som föder deras självbild (2003 s.459).

Krigsflyktingar har ofta ett komplicerat förhållande till hemlandet och problem att se tillbaka (Evans Braziel&Mannur 2003 s.10). Runblom menar dock att just flyktingemigranter i ännu större utsträckning än arbetsemigranter skapar länkar och bygger broar mellan länder (2000 s.13). De politiska och ekonomiska kriser som ofta är anledningen till att folk emigrerar kan samtidigt motivera folk till att bevara banden med hemlandet och återvända hem (Goldring i Pries 1999 s.165). Även Cohen hävdar att migration på grund av tvång bidrar till mindre anpassning i det nya samhället och i högre grad skapar symboliska gemenskaper (2005 s.174). Att det uppstår en stark etnisk grupp känsla inom en diaspora är alltså vanligt och detta anses även ofta vara en följd av immigranternas problematiska förhållande till värdlandet. Här kommer vi in på diskussionen kring rasism och assimileringssvårigheter som diskuterades ovan. Förutom att detta bidrar till en vilja att stärka sin status och ställning i hemlandet så kan en känsla av utanförskap även föda en solidaritetskänsla inom diasporan (ibid s.185-186). Schiller, Basch och Szanton Blanc hävdar att immigrantransnationalism förstås bäst som ett svar på det faktum att immigranter har funnit att full inkorporering i det samhälle de lever inte är möjligt eller inte önskvärt (Schiller, Basch, Szanton Blanc i Pries 1999 s.81)

2.3.2 Globaliseringens stärkande av nationalismen

En stärkt nationalism är alltså en följd av flera faktorer såsom de ovan nämnda. Samtidigt har globaliseringen på många sätt bidragit till att underlätta bevarandet och stärkandet av den gemenskap som uppstår inom diasporan och mellan denna och hemlandet. Globaliseringen har enligt Cohen ”öppnat upp” världen och gjort diasporans lojalitet mer öppen och accepterad. Samtidigt har globaliseringen ökat den praktiska, ekonomiska och verksamma roll som diasporan har idag. Bättre och snabbare kommunikation har gjort det lättare att bevara banden till hemlandet även för de som emigrerar till andra sidan jorden (2005 s.174-176).

Internet är ett exempel på ett allt viktigare medel för att bevara och stärka identiteten hos utomlands bosatta befolkningar (Evans Braziel&Mannur 2003 s.11). Det gör det möjligt för diasporan att uppdatera sig om händelser och aktiviteter som sker i hemlandet eller som kan associeras med hemlandet (ibid s.284). Detta kan öka diasporans vilja att hjälpa sitt hemland och därmed bidra till en ökning av transnationella aktiviteter såsom penningförsändelser och investeringar i utvecklingsprojekt. Internet är även ett bra medel för att nå ut till de delar av diasporan som inte organiserar sig i nationella föreningar (Carling 2005 s.52). Det öppna forum som Internet utgör kan dock även ge negativa konsekvenser då det exempelvis används i syfte att uppmana till krig (Evans Braziel&Mannur 2003 s.287). Befolkningar i exil har i många fall visat sig vara en viktig bas för att stödja motståndet till regimer i hemländer och har i olika situationer antingen spätt på konflikter i hemlandet eller förbättrat dess effekter (Shain&Barth 2003 s.450, Van Hear 2002 s.12). Att konflikten i hemlandet bevaras har även en paradoxal effekt för vissa emigranter eftersom det ibland är avgörande

för att befolkningar i exil ska få behålla sin asylstatus och därmed sina uppehållstillstånd (Van Hear 2002 s.11).

2.4 Hemstatens policy gentemot diasporan

De anledningar till skapandet och bevarandet av transnationella identiteter och aktiviteter som hittills nämnts har utgått från individernas möjlighet och motivering att engagera sig transnationellt. Det är dock även intressant att se till det aktiva förhållande som en hemstat antar gentemot sin diaspora, framförallt ur ett policyperspektiv. Smith menar att man traditionellt kan se två olika strategier som hemstater har använt gentemot sina medborgare i utlandet. Den första kallar han för ”homeland policies” och det innebär försök från statens sida att skapa institutioner som ska ”locka” hem tillfälliga emigranter och underlätta deras återvändande till hemlandet. Den andra strategin, ”global nations policies”, innebär istället att man utvecklar band mellan staten och dess emigranter samt deras avkomlingar som har bosatt sig permanent i utlandet eller som regelbundet flyttar fram och tillbaka mellan hem- och utlandet. Idén är här inte att uppmuntra permanent hemvändande utan att istället inspirera sina emigranter till en lyckad bosättning och status i det nya landet, att bidra med penningförsändelser och göra tillfälliga besök i hemlandet (Smith i Pries 1999 s.190). Båda dessa strategier har använts av hemstater i försök att kontrollera sin befolknings aktivitet i utlandet och Smith menar att man inte ska se distinktionen mellan dessa som absolut. Många länder har använt sig av båda strategierna samtidigt eller växlat mellan dem över tid (ibid s.191). Att välja att inte ”locka hem” sin befolkning kan alltså ses som en strategi från statens sida att behålla inflödet av pengar som kommer från diasporan.

2.4.1 Hemstatens aktiva roll

Alltfler länder har numera insett den viktiga roll diasporan kan spela för hemlandets utveckling och därför aktivt skapat program och tagit fram policys för att arbeta på relationen till dem. Detta har också inneburit en ny syn på statens gränser och innebörden av medborgarskap som har blivit lösare definierat. En praktisk följd av detta är att möjligheten att inneha dubbla medborgarskap har blivit alltmer vanlig (Runblom 2000 s.29). Många länder ser dessutom sina diasporakommuner som legitima valkretsar och låter dem delta i nationella val (Al-Ali m.fl. 2001a s.618). Smith menar att staten har en viktig funktion när det gäller att institutionalisera ett forum för transnationell aktivitet inom diasporan. Han hävdar att man kan se att hemstatens inblandning i transnationella program har varierat utifrån den strategiska vikten av den emigrerade befolkningen. Det har även skiftat beroende på hemstatens utvecklingsplaner och relationer till de stater som emigranterna bor i (Smith i Pries 1999 s.188). Även

Goldring ser hemstatens roll som avgörande för skapandet och bevarandet av transnationell aktivitet inom diasporan och ser tre olika motiv hos staten. Det första är att locka till sig penningförsändelser och andra bidrag till landets utveckling. Det andra är att vinna potentiella supportrar av hemlandsvänlig politik i de länder där diasporan bor och det tredje är att vinna potentiella partivänner till den sittande regeringen i hemlandet (Goldring i Pries 1999 s.177-178).

Att vinna legitimitet hos och skapa en hållbar kontakt med sin diaspora kan alltså ha ett nationsbyggande syfte och kan därför vara ett önskvärt mål för många stater. Både att uppmuntra aktiviteter som direkt bidrar till hemlandet, exempelvis att underlätta direkta donationer till eller investeringar i hemlandet, eller aktiviteter som syftar till att bevara de sociala och kulturella banden till hemstaten, är viktiga för att bevara kontakten med diasporan (Al-Ali m.fl.2001a s.620). Carlings menar även att man kan se att den retorik staten använder gentemot diasporan kan vara viktig för hur förhållandet utvecklas dem emellan. Länder som exempelvis Mexiko och Filippinerna har i syftet att skapa en hållbar och långsiktig kontakt med sin diaspora använt sig av en retorik där de aktivt försökt skapa en diskurs runt sina emigranter som nationella hjälstar (Carling 2005 s.51). Detta är inget som brukar föreslås i policysammanhang men det är icke desto mindre en faktor som är värd uppmärksamhet när det gäller förhållandet mellan staten och dess diaspora.

3 Analys

Utifrån frågeställningen i inledningen kommer nu den eritreanska diasporans transnationella engagemang att beskrivas. Olika förklaringar till detta engagemang presenteras därefter och slutligen ges en beskrivning av hur den eritreanska staten arbetar för att utnyttja detta engagemang och om möjligt öka det. Avsnittet börjar dock med en kort redogörelse av Eritreas historia och hur dess diaspora ser ut idag.

3.1 Eritrea och dess diaspora

Att se till landets historia och framförallt dess långa kamp för självständighet är centralt för att förstå var Eritrea befinner sig idag. Jag börjar därför med en kort skildring av Eritreas historia och beskriver därefter hur den eritreanska diasporan och oppositionen ser ut eftersom även detta är viktigt för att förstå den eritreanska diasporans engagemang i Eritreas utveckling.

3.1.1 Den långa kampen för självständighet

Eritrea har en lång självständighetskamp bakom sig. Ända sedan slutet av 1800-talet har landet präglats av kolonisation, först av Italien (1889-1941) och senare av Storbritannien på uppdrag av FN (1941-1952). År 1950 beslutade FN att Eritrea och Etiopien skulle bilda en federation. 1962 erövrade dock Etiopien landet och härmed startade den 30 år långa eritreanska kampen för självständighet under ledning av EPLF (Eritrean People's Liberation Front). 1991 vann den eritreanska gerillan och de bildade partiet PFDJ (Peoples Front for Democracy and Justice). Två år senare hölls ett val om Eritreas självständighet, där även diasporan fick delta. PFDJ vann en stor majoritetsseger och har sedan dess under ledning av Isaias Afewerki ensamt förvaltat makten i landet. Konflikterna med Etiopien var dock inte helt över och 1998 startade ett nytt krig om gränsen som höll på till år 2000. Trots FN:s beslut om gränsdragningen är denna konflikt ännu inte löst och Eritreas president har på senare tid uttalat hot om ännu ett krig.

3.1.2 Den eritreanska diasporan utseende

De flesta eritreaner som idag bor utomlands lämnade Eritrea som krigsflyktingar under det 30 år långa kriget för självständighet mellan 1961-1991. Därefter minskade

flyktingströmmarna och de som har lämnat landet under senare år är främst politiska eller ekonomiska flyktingar. Efter krigets slut 1991 är det inte många som har valt att återvända till Eritrea. Det finns inga exakta siffror på hur många eritreaner som idag bor utanför landet. Att de är bristfälliga beror till viss del på att många som flydde innan Eritreas självständighet blev registrerade som etiopier. Upp till en miljon människor beräknas dock ha emigrerat mellan 1961-1991. Uppgifter från valet om självständighet 1993 visar att totalt 84,370 röster kom från personer bosatta utanför Eritrea. Al-Ali m.fl. menar att dessa siffror klart underskattar den eritreanska diasporan eftersom det endast inkluderar de personer över 18 år som var berättigade att rösta. Den eritreanska diasporan är idag utspridd över stora delar av världen. De flesta flydde till grannlandet Sudan varifrån en del flyttade vidare men många har även stannat där. I länder utanför Afrika uppges de flesta eritreaner leva i Saudi-Arabien, USA, Kanada och Tyskland (Al-Ali 2001b s.583). I Sverige bor det uppskattningsvis 15000 människor med eritreansk bakgrund och Sverige är det land som procentuellt sett har flest eritreaner (Mahdi&Malmström 2005).

3.1.3 Oppositionen

Den eritreanska diasporan präglas idag av en stark splittring mellan opposition och regimanhängare. Som tidigare nämnts är det därför svårt att bilda sig en uppfattning om hur omfattande stödet för den eritreanska regimen är hos de eritreanska emigranterna. Uppgifterna härom är vitt skilda och beroende på vem man frågar får man höra att både oppositionen och anhängarna av regimen utgör en majoritet. Al-Ali m.fl. menar emellertid att den formella oppositionen inom den eritreanska diasporan är liten. Dessutom menar de att den är splittrad och har väldigt liten politisk influens i hemlandet (2001a s.622). De hävdar dock att man kan se att önskan att bidra har minskat hos många av de eritreaner som traditionellt sett har stöttat regeringen. Eftersom diasporans pengar inte längre behövs för att försvara Eritreas självständighet har de eritreanska emigranterna börjat ifrågasätta statens motiv menar Al-ali m.fl. Eritreanerna är dessutom kritiska mot statens ingripande i det senaste kriget mot Etiopien (1998-2000) och de har även börjat bli alltmer skeptiska mot de ekonomiska insatserna de förväntas bidra med. Samtidigt har de börjat kräva större direkt representation i statens affärer som kompensation för sina bidrag (ibid s.630). Även de motståndare till den eritreanska regimen som jag har pratat med menar att oppositionen blir allt större men hävdar i motsats till Al-Ali m.fl. att den utgör en majoritet av eritreanerna både i och utanför Eritrea. De menar samtidigt att det finns en stor tyst opposition och att den formella oppositionen än så länge är alltför svag för att kunna utöva någon reell press på regimen (Abdela 2005, Anonym 2005). Yonas Manna Bairu, som arbetar på den eritreanska ambassaden i Stockholm, menar dock att en majoritet av den eritreanska diasporan stödjer den eritreanska regimen och att det inte stämmer att stödet skulle ha minskat under senare år. Han hävdar samtidigt att man snarare kan se en ökning av den skatt som kommer in från den eritreanska diasporan, vilket framförallt

beror på att många av eritreanernas barn nu har blivit vuxna och själva har börjat betala skatt till staten (Manna Bairu 2005). Kaleb Bairu, som även han är anhängare av regimen, menar att det inom den eritreanska diasporan förvisso finns olika uppfattningar om hur landet bör styras och därmed även olika grad av stöd till regimen. Där emot, anser han vidare, att den eritreanska diasporan är mycket enad när det gäller kampen för Eritreas självständighet och eftersom denna på sätt och vis fortfarande pågår håller det ihop den eritreanska diasporan (Bairu 2005). Huruvida stödet till staten är utbrett hos diasporan är alltså, som sagt, svårt att avgöra och man kan anta att de vitt skilda uppgifterna om detta beror på den tysta massan som antingen inte tar ställning i frågan eller åtminstone inte gör det uttalat. Dessa personer kan man nämligen tänka räknas in i båda grupperna av å ena sidan oppositionen och å andra sidan regimenhängarna.

3.2 Den eritreanska diasporans transnationalism

Oavsett oppositionens existens och omfattning finns det mycket som tyder på ett starkt engagemang i Eritreas utveckling hos den eritreanska diasporan. Valet om självständighet visar exempelvis på detta då uppskattningsvis 90 % av diasporan deltog i omröstningen. Siffror visar dessutom att över 90 % röstade positivt till självständigheten (Al-Ali 2001a s.621). Det utåt sett tydligaste exemplet på eritreanernas engagemang är dock den två-procentiga skatten som infördes av den eritreanska staten 1993. Skatten, som staten menar är frivillig, innebär ett sätt för eritreanerna i utlandet att få behålla sina fullständiga medborgerliga rättigheter. Vill man ha någon service av staten, exempelvis köpa land, bygga hus eller starta företag, måste man kunna visa papper på betald skatt. Ett underlåtande att betala innebär i sin tur att man förlorar dessa rättigheter (Manna Bairu 2005). Det har även hållits stora insamlingar av pengar hos den eritreanska diasporan på initiativ från staten. 1991 hölls en sådan stor insamling i Sverige då alla eritreanska medborgare ombads bidra. Även 1998, då konflikterna med Etiopien återuppstod, uppmanades eritreanerna bidra med en större summa för att stödja sitt land i konflikten (Bairu 2005).

3.2.1 Omfattande föreningsliv

Ytterligare exempel på transnationellt engagemang kan man se i det omfattande föreningsliv inom den eritreanska diasporan. Enbart i Stockholmsområdet finns det minst tio lokala eritreanska föreningar, samlade under en paraplyorganisation, som på olika sätt främjar eritreanernas koppling till Eritrea. Det finns även föreningar som arbetar med utvecklingsprojekt i Eritrea, bland annat S-Eri forum som arbetar ideellt med olika stödinsatser till Eritrea (Bairu 2005). I Sverige finns inte lika mycket statligt organiserat utvecklingssamarbete med Eritrea som det finns inom den amerikanska

diasporan enligt Yonas Manna Bairu. Där har man bland annat organiserat vissa yrkeskåror såsom läkare, lärare och ingenjörer som varje år åker till Eritrea och arbetar ideellt under en period. I Sverige finns liknande arrangemang men de är istället organiserade av privatpersoner (Mannu Bairu 2005).

3.2.2 Individuella engagemang

Kaleb Bairu menar att det finns ett stort individuellt engagemang inom den eritreanska diasporan. Det finns ständigt någonstans i bakhuvudet hos varje eritrean att alltid se till saker som skulle kunna vara till hjälp för Eritreas utveckling. Ett exempel på detta är enligt honom ett projekt som S-Eri forum har hjälpt till med men som från början var ett initiativ från en enskild person. Det var en före detta ”svensk eritrean” som hade studerat på Chalmers i Göteborg och därefter flyttat tillbaka till Eritrea. När han en tid senare var tillbaka i Sverige och hälsade på passade han på att besöka sitt gamla arbete i Göteborg. Där hittade han gamla elmätare som skulle slängas och kom att tänka på att den eritreanska staten som för tillfället höll på och byggde ut elnätet i landet kunde behöva dessa. Han bad S-Eri forum om hjälp och eftersom kommunerna i Stockholm under denna period höll på att byta ut sina elmätare så skänktes även dessa till projektet. Härmed startades ett stort projekt och elmätarna skickades ner till Eritrea genom sponsring av Volvo, som även det ordnades av privata eritreaner som var anställda på företaget. Ett annat projekt som har startats upp på initiativ från en privatperson är en fadderverksamhet som sattes igång av en man i Göteborg. Projektet kallas för ”Family to family” och går ut på att en familj i Sverige ekonomiskt stödjer en familj i Eritrea. Det finns även en annan slags fadderverksamhet som administreras av ambassaden (Bairu 2005).

3.2.3 Kulturella engagemang

Även det kulturbevarande engagemanget är stort inom den eritreanska diasporan. Det finns, som tidigare nämnts, många lokala föreningar och dessa arrangerar bland annat aktiviteter för barn och ungdomar såsom språk- och kulturundervisning. De ordnar även andra kulturella aktiviteter, utflykter och informationsmöten om Eritrea och eritreaner. Den mest aktiva föreningen i Stockholm ligger i Husby och inkluderar Kista och Akalla. Den anordnar varje sommar en stor midsommarfest som alla som vill får delta i. Allt arbete i dessa organisationer sker och sponsras ibland lokalt av stadsdelsförvaltningarna men aldrig av den eritreanska staten (Bairu 2005). Varje sommar i augusti arrangerar de eritreanska föreningarna en stor festival i Stockholm som i framtiden kommer att utvidgas till en nordisk festival. Den håller på i 3 dagar och drog i somras cirka 6000 personer. Eritreas nationaldag är en annan stor händelse som firas av eritreanerna. Under dessa festligheter bjuds ofta eritreanska band in från Eritrea och även här hjälper ambassaderna i de olika europeiska länderna till att sam-

ordna spelningarna så att banden kan besöka så många länder som möjligt och att de olika föreningarna därmed kan dela på kostnaderna. Staten bidrar alltså inte finansiellt utan enbart som koordinator (Manna Bairu 2005).

Man kan även se att det finns en utbredd eritreansk närvaro på Internet (Al-Ali 2001a s.622, Manna Bairu 2005) Detta, menar jag, blir tydligt på det stora antal träffar man får när man söker på eritreanska föreningar på Google. Internet är en viktig kanal för eritreanerna när det gäller att bidra till utvecklingsprojekt och bevara banden till sitt hemland. Den ledande webbsidan DEHAI ger aktuella nyheter om Eritrea, presenterar länkar till andra relevanta webbsidor och har en anslagstavla för diskussioner kring uppbyggnaden av Eritrea (Al-Ali 2001a s.624).

3.3 Förklaringar till eritreanernas transnationalism

Ovan har jag beskrivit exempel på hur den eritreanska diasporans engagemang ser ut. Fortsättningsvis kommer förklaringar till detta engagemang att presenteras med en början i de historiska förklaringarna och den tradition av transnationalism som många menar finns inom den eritreanska diasporan. Därefter presenteras eritreanernas förutsättningar och tänkbara motiv till att bidra till Eritreas utveckling.

3.3.1 Tradition av transnationalism

De historiska förklaringarna är viktiga för att förstå den eritreanska diasporans transnationalism. Under hela kampen för självständighet som pågick mellan 1961 till 1991 har de eritreaner som bodde utomlands bidragit med pengar till gerillan. Gerillarörelsen EPLF skapade under befrielsekampen ett systematiskt nätverk för massorganisation. Politiska kontor öppnades i de största värdländerna för eritreaner för att mobilisera deras aktivitet och man etablerade även ett nätverk för NGO: s som kallades för ERA (Eritrean Relief Association). Denna historiska tradition av eritreanskt engagemang i statens självständighetskamp och uppbyggnad är enligt Al-Ali m.fl. en avgörande förklaring till det engagemang som finns kvar än idag. De menar att det inte är överdrivet att påstå att det finns en ”kultur” av att bidra till staten inom den eritreanska diasporan och därmed även en ”kultur av transnationalism” (2001b s.586-587). Även flera av mina intervjupersoner menar att traditionen hos den eritreanska diasporan att bidra till landet, först för dess självständighet och sedan till dess uppbyggnad, går långt tillbaka i tiden (Bairu 2005, Manna Bairu 2005, Mogos 2005). Eritreanska studenter som studerade främst i Östeuropa började engagera sig på 70-talet. Meningen var att de efter avslutad utbildning skulle flytta tillbaka till sitt hemland, vilket då var Etiopien, men väldigt många flydde istället över till Västeuropa och anslöt sig därifrån till gerillarörelsen. ”Huvudstaden” för det eritreanska engagemanget var på den tiden Bologna i Italien och här anordnades varje år en festival för att samla in

pengar till befrielsekampen. Härifrån anordnades även politiska kampanjer, man arrangerade fester och försäljningar och detta engagemang utgjorde den ekonomiska ryggraden för gerillans kamp. Den årliga festivalen har sedan dess fortsatt och firas idag även i flera andra länder. I Sverige hålls den under tre dagar i augusti och slutet på eritreanernas festivalfirande runt om i världen markeras av den sista festivalen som hålls i Eritrea varje år i september (Bairu 2005).

3.3.2 Förutsättningar att bidra

Utifrån de olika teorierna om vad som bidrar till transnationalism ska jag nu undersöka eritreanernas benägenhet att bidra till Eritrea utifrån omständigheter som påverkar deras möjligheter att engagera sig. Att det eritreanska transnationella engagemanget är så starkt jämfört med många andra flyktinggrupper menar Al-Ali m.fl. beror på främst två anledningar: för det första att kriget i Eritrea är över och för det andra att de flesta eritreaner har en säker uppehållsstatus i de länder de befinner sig (2001a s.617). Många eritreaner har numera dessutom varit i sina värdländer tillräckligt länge för att få permanent uppehållstillstånd och i vissa fall även medborgarskap (Al-Ali 2001b s.584). Detta kan man se som ett positivt bidrag till deras ställning och trygghet i värdländerna vilket enligt teorierna om transnationalism är en viktig förutsättning för folks möjlighet att bidra. Först och främst blir det då naturligtvis lättare att få jobb och att individens finansiella situation är stabil är enligt både Carling och Al-Ali m.fl. (se 2.2.1) den viktigaste förutsättningen för att folk ska kunna avvara pengar att skicka hem. För det andra kan många eritreaner på grund av sin säkra uppehållsstatus resa tillbaka till sitt hemland och hälsa på utan att riskera att inte få komma in i sitt värdland igen, och att kunna hälsa på är naturligtvis viktigt för att bevara banden till sitt hemland.

Även de förutsättningar som påverkar folks benägenhet att bidra till sitt lands utveckling, vilka Carling tar upp, stämmer på många sätt in på eritreanerna. Några fakta är obestridbara, nämligen att Eritrea som är ett av världens fattigaste länder har en betydligt lägre levnadsstandard och lönenivå än Sverige och de andra länderna i i-världen som denna undersökning utgår från. Den andra förutsättningen är att den eritreanska diasporan i världen och i Sverige är relativt ung. De flesta eritreaner flydde från Eritrea mellan 1970- 1991 och detta innebär att många fortfarande har starka släktskapsband kvar. Samtliga av mina intervjupersoner har åtminstone några släktingar kvar i Eritrea och då framförallt föräldrar samt en del syskon. Ytterligare en viktig faktor som Carling tar upp är emigrantens avsikt att återvända till sitt hemland. Här visar empirin dock på en trend hos eritreanerna att inte återvända vilket enligt teorin borde minska deras benägenhet att bidra till sitt lands utveckling. Att motivationen att återvända inte är speciellt stark hos den eritreanska diasporan, menar Al-Ali m.fl. bevisas av att de har haft möjlighet att återvända ända sedan krigets slut 1991 och trots detta har inte många gjort det tio år senare (2001b s.584). Att benägenheten att skicka hem pengar ändå är stor kan kanske förklaras med att många fortfarande

hoppas på att någon gång kunna återvända vilket även det ses som ett motiv att skicka hem pengar. Al-Ali m.fl. skriver att de flesta eritreaner de har intervjuat i både Tyskland och Storbritannien fortfarande har kvar denna ”dröm” att återvända till sitt hemland (2001b s.584)

3.3.3 Olika motiv till att bidra

Efter att ha sett till de förutsättningar som i enlighet med teorierna om remittances ligger till grund för eritreanernas betalningsvilja ska jag vidare se till motiven utifrån samma teori. Individens intresse att skicka hem pengar som presenteras i teorierna om remittances utgick från tre olika motiv. Det första är att folk skickar hem pengar till sina släktingar för att de bryr sig om sin familjs välmående. Detta har ett klart altruistiskt inslag men är enligt mig, (se 2.1.1) även användbart på eritreanernas förhållande till staten. Tekestebman Mogos menar att han betalar skatten och andra donationer till den eritreanska staten för att han bryr sig om Eritreas framtid (Mogos 2005). Ytterligare ett altruistiskt intresse som skulle kunna påverka eritreanernas vilja att betala till staten är att de anser att det gynnar de släktingar de har kvar i landet. Det är, som sagt, också många som har släktingar kvar i Eritrea eftersom den eritreanska diasporan är relativt ”ung”. Det andra motivet att skicka hem pengar är att emigranterna själva har ett personligt vinstintresse i att göra det. Ett sådant vinstintresse skulle man kunna se hos den eritreanska diasporan eftersom många fortfarande har en dröm kvar att någon gång återvända. Ett uppbyggande av landet skulle därmed kunna sägas ligga i deras egna personliga intressen. Exempelvis Tekestebman Mogos och Selam Arzelibanos har båda två en dröm om att de ska flytta tillbaka till Eritrea någon gång i framtiden men båda menar att det för tillfället inte finns några möjligheter för dem i landet (Mogos 2005, Arzelibanos 2005). Att landet utvecklas kan alltså ses som en förutsättning för att deras dröm ska gå i uppfyllelse. Det tredje motivet handlar om de informella ”försäkringskontrakten” mellan emigranterna och mottagarna i hemlandet. Det bygger också på släktskapsrelationer men kan enligt mig på samma sätt som ovan användas på eritreanernas relation till staten. Lika väl som det kan finnas informella kontrakt som bygger på en plikt känsla mellan individer från samma familj så kan det finnas sådana mellan individen och staten. I Eritreas fall blir detta framförallt tydligt om man ser till den 2-procentiga skattens innebörd. Meningen med skatten är enligt Yonas Mannu Bairu att, förutom att det är ett sätt för eritreanerna att känna sig delaktiga i Eritreas utveckling, även ett sätt för dem att undslippa sin värnplikt (som är obligatorisk för både män och kvinnor). Samtidigt ger skatten emigranterna möjlighet att behålla sina fullständiga medborgerliga rättigheter i Eritrea. Enligt Yonas Mannu Bairu vet alla eritreaner som flyttar utomlands om den här skattens existens (Yonas Manna Bairu 2005) och jag menar därför att detta sätt att ”köpa sig fri” från sin värnplikt och samtidigt få behålla sina rättigheter kan likna ett slags kontrakt.

Ett fjärde motiv som enligt teorierna om transnationalism bidrar till emigrantens

vilja att skicka hem pengar till sitt hemland, som framförallt anses vanligt hos krigsflyktingar, är en skuldkänsla av att ha lämnat ett land i krig. Samtliga personer jag har intervjuat lämnade Eritrea innan självständigheten och de flydde från landet när det befann sig i krig. Varken Tekestebrman Mogos eller Selam Arzelibanos menar dock att de känner någon skuld för detta och Selam Arzelibanos menar att hon inte har känt sig anklagad av inhemska eritreaner när hon har varit hemma och hälsat på. Tekestebrman Mogos uppger även han att han inte känner sig direkt anklagad men att man kan känna att Eritrea mer tillhör de som har varit med och kämpat i kriget än de som flydde (Mogos 2005, Arzelibanos 2005). Att motverka en splittring mellan eritreaner i och utanför Eritrea anges dock som ett av skattens syften samt, som tidigare nämnts, att eritreaner som bor utomlands ska få känna att de bidrar till landets utveckling (Bairu 2005, Mannu Bairu 2005).

En motivering att bidra till sitt lands utveckling kan även vara den status detta ger emigranten. Bevis på detta menar Al-Ali m.fl. även finns inom den eritreanska diasporan. De tar som exempel en kvinna bosatt i Saudi-Arabien som betalade en miljon Nafka (motsvarande 70 000 pund) till ett moskébygge i sin hemby. Hennes status i den byn var tydlig enligt Al-Ali m.fl. och hon själv menade även att hon hade vunnit respekt både från eritreaner och araber i Saudi-Arabien (2001b s.592).

3.3.4 Identitets- och nationalitetskänsla

På frågan varför han betalar skatten uppgav en man i Berlin att han gör det för att han annars skulle deklarerat att han inte är eritrean (Carling 2005 s.42). Detta är ett väldigt talande exempel på den starka nationalitetskänsla och identifiering med sitt ursprungsland som man kan se inom den eritreanska diasporan. Att det uppstår en stark nationalitetskänsla och en idealisering av ursprungslandet är vanligt enligt de teorier om transnationalism som jag presenterade i teoriavsnittet. För många eritreaner ses ett bidragande till Eritreas utveckling som en självklarhet. Tekestebrman Mogos menar att eritreanerna är ett kollektiv och de hjälper Eritrea därför att landets framtid är viktig för dem (Mogos 2005). Al-Ali m.fl hävdar också att graden av identifikation med de eritreanska föreningarna och samfunden i utlandet har haft stor betydelse för eritreanernas vilja att engagera sig i aktiviteter och händelser som organiseras inom dessa organisationer (Al-Ali 2001 s.630). Att mycket av aktiviteterna i de lokala föreningarna går ut på nationalitetsbevarande och identitetsstärkande aktiviteter har redan nämnts. Det finns även flera andra föreningar som arbetar med identitetsbevarande aktiviteter inom diaspora, bland annat ungdoms- och kvinnoorganisationer som har kontakt med liknande föreningar i Eritrea. Ett exempel på en kulturstärkande aktivitet för ungdomarna inom diasporan är den tvåveckors resa till Eritrea som anordnas varje sommar. Den är till för att de ska få ”lära känna” sitt land och de besöker bland annat militärläger och ser hur de som kämpar för Eritreas självständighet har det. I tidningen Warsai, som har publicerat reseberättelser från ungdomar som deltog sommaren 2005, kan man bland annat läsa följande uttalande av tre av flickorna: ”Man vet ald-

rig vem man är förrän man vet vart man kommer ifrån. Alla vi ungdomar kan säga att vi är 100 % säkra vilka vi är, vi är Eritreas framtid” (Warsai 2005 s.6). De skriver också att ”allt vi gör, gör vi för Eritrea, drömmar och förhoppningar inkluderar att vårt land en dag ska blomma till den underbara nation den är ämnad att vara” (ibid). Man kan, menar jag, se att revolutionskänslan är djupt rotad hos eritreanerna och att den på detta sätt även överförs till yngre generationer som är födda utanför Eritrea.

3.3.5 Statlig press

När man diskuterar olika incitament och förklaringar till eritreanernas engagemang i Eritreas utveckling är det även intressant att undersöka ifall det förekommer någon slags press att bidra till staten både mellan medlemmarna inom diasporan samt mellan diasporan och staten. Den två-procentiga skatten har, framförallt av oppositionen, kritiserats för att inte vara så ”frivillig” som staten gör gällande. På senare tid har kritiken även uppmärksammats i svensk media som menar att den eritreanska diasporan är splittrad mellan de som bidrar till staten och de som inte gör det och att många eritreaner är rädda för att uttala sig om skatten och andra statliga bidrag (Borg 2005, El Mahdi&Malmström 2005). Oppositionen menar att den eritreanska staten utövar press på den eritreanska befolkningen i utlandet att betala skatten. I en artikel i Svenska Dagbladet från november 2005 kan man läsa att alla som har tänkt sig att de ska besöka Eritrea måste betala skatten till staten för annars riskerar de att bli trakasserade av polisen på plats. Det står ytterligare att denna press är extra påtaglig i Sverige eftersom det svenska skatteregistret tillåter en insyn i folks inkomst och det underlättar för de eritreanska myndigheterna att kontrollera hur mycket folk bör betala. Vidare skriver Svenska Dagbladet att Amnesty i en rapport påstår att folk som inte betalar skatten måste oroa sig för säkerheten för de släktingar som är kvar i landet och att folk som åker tillbaka till Eritrea riskerar att bli fängslade eller att de vägras inresevisum i landet (El Mahdi&Malmström 2005). Även Ibrahim Abdela hävdar att han har blivit hotad. Han vet inte av vilka men han tror att hoten utförts av personer från olika eritreanska organisationer genom uppvigling av de eritreanska myndigheterna i Sverige. Han menar alltså att även om de statliga representanterna inte själva hotar honom så är det de som ligger bakom hoten. Dessutom menar han att han aldrig kan åka tillbaka till Eritrea eftersom han är i öppen opposition mot staten och därför står på deras ”svarta lista”. Sedan han lämnade Eritrea 1989 har han inte varit tillbaka en enda gång och han är säker på att han skulle bli fängslad om han åkte dit (Abdela 2005).

Yonas Manna Bairu menar att det inte är sant att eritreanerna riskerar att utsättas för hot eller våld om de inte betalar skatten. Han säger att det inte finns något sätt för de eritreanska myndigheterna att vägra folk inträde i landet eftersom de är eritreanska medborgare och därför inte behöver visum. Det finns dessutom inget krav på att visa upp papper på betald skatt på flygplatsen i Eritreas huvudstad Asmara och Yonas Manna Bairu menar att en sådan kontroll inte heller skulle vara praktiskt genomförbar

(Manna Bairu 2005). Varken Selam Arzelibanos eller Tekestebrman Mogos säger sig heller ha känt någon press i form av hot eller tvång att betala skatten från statens sida och ingen av dem tror att de behöver oroa sig för sina kvarvarande släktingars säkerhet (Arzelibanos 2005, Mogos 2005). När det gäller Amnestyrapporten är det en lägesrapport från 2004 som Svenska Dagbladet hänvisar till. Här står det att en eritreansk man från England blev fängslad då han besökte Eritrea eftersom han misstänktes för att ha deltagit i oppositionsrörelser mot staten. Han hade dessutom, står det, låtit bli att betala den obligatoriska skatten vilket sågs som illojalt mot staten (Amnesty 2004 s.16). Att han var medlem av oppositionen nämndes inte i Svenska Dagbladets artikel trots att detta, enligt mig, är ett viktigt faktum som inte kan förbises. Eritrea har en dålig relation till sin opposition, landet är inte demokratiskt enligt västerländska mått och det saknar både fri press och yttrandefrihet. Detta försvarar inte ett fängslande av medlemmar från oppositionen på grund av deras åsikter, men det finns inte heller någonting i Amnestys rapport som pekar på att enbart ett underlåtande att betala skatten till staten skulle leda till några direkta repressalier från statens sida. Jag menar dock att den eritreanska statens fientliga inställning gentemot oppositionen ändå kan påverka ”vanliga” människor och utgöra en viss press på dem att betala skatten och andra donationer. Den kan föda en rädsla hos medlemmarna i diasporan att hamna i onåd hos den eritreanska staten och detta, menar jag, i sig kan vara en anledning till att folk betalar.

En annan aspekt som är intressant i detta sammanhang är den indirekta press en stat kan utsätta sina medborgare för. Den eritreanska skatten ses som en skyldighet som eritreanerna i utlandet måste uppfylla för att de ska kunna åtnjuta vissa rättigheter och i detta faktum kan man se att det finns en viss press på dem att betala. Vill man ha samma rättigheter i sitt ursprungsland som de inhemska eritreanerna så måste man betala skatten. Jag menar därmed att en skyldighet som utformas på detta sätt kan bidra till en press på medborgarna som påverkar deras betalningsvilja. Att inte betala är i eritreanernas fall liktydigt med att få sitt medborgarskap inskränkt och detta kan dessutom ses som särskilt känsligt för folk som bor utomlands och värdesätter banden till sina rötter extra mycket.

3.3.6 Social press

En stark nationalitetskänsla och ett aktivt föreningsliv kan naturligtvis även ge upphov till social press mellan medlemmarna. Vem som betalar och hur mycket man bidrar till sitt land kan enligt Goldring ge en social status i både sitt hemland och inom diasporan. Att inte bidra skulle kunna bidra till en låg status eller till och med motvilja från de övriga i föreningen. Al-Ali m.fl. menar att social press är en viktig faktor som påverkar många eritreaner inom den eritreanska diasporan och hävdar därför även de att det är oklart till vilken grad den två-procentiga skatten verkligen är frivillig. Utifrån deras intervjuer menar de att det tydligt finns en enorm social press inom diasporan att betala skatten. De flesta av deras intervjupersoner var överens om

att ifall de inte betalade skatten skulle de andra i diasporan snabbt få reda på det. Al-Ali m.fl. menar även att den sociala pressen att bidra intensifierades under konflikten med Etiopien under slutet av 1990-talet som ett resultat av det öppna förfarande som de extra bidragen samlades in på. De tar ett exempel från en eritreansk förening i Berlin. På en anslagstavla publicerades namnen på personer som hade bidragit tillsammans med de belopp som hade skänkts. Varje person som hade bidragit fick dessutom ett certifikat utställt av den eritreanska ambassaden där deras roll i att försvara Eritrea erkändes. De uppger även att i intervjuer med personer som inte hade bidragit erkände dessa att de kände en stark skamkänsla på grund av detta offentliggörande (2001b s.593). Även Samuel Borg som har intervjuat några eritreaner i Örebro skriver att den tvåprocentiga skatten splittrar den eritreanska diasporan. Han skriver att de som bojkottar staten ses som svikare eftersom de inte hjälper landet (Borg 2005).

Ett annat exempel på social press är förfarandet kring insamlingen av donationer till staten vid de tillfällen staten ber om stöd från diasporan. Vid krigsutbrottet mot Etiopien 1998 bildades en kommitté av medlemmar från diasporan som samlade in stödet genom att gå runt och knacka dörr och dela ut inbetalningsblanketter. Även 1990 skedde en sådan stor insamling. Man hade då beslutat att alla skulle betala 8000 kronor var i bidrag. Kaleb Bairu, som då bodde i Umeå, säger att personer kom hem till honom med en inbetalningsblankett som han betalade in. Han menar att det här kan finnas en slags social press eftersom han är ganska övertygad om att det snabbt hade kommit ut till allas kännedom om han inte hade betalat (Bairu 2005). Selam Arzelibanos menar dock att hon inte känner av någon press, varken statlig eller social, att betala skatten till staten. Hon menar också att hon inte ens vet vilka av hennes vänner och bekanta som betalar och vilka som inte gör det.

Meningarna huruvida det finns en social press på medlemmarna i diasporan att betala skatten och andra donationer går alltså isär men jag menar ändå att även jag har sett vissa tecken på att det finns en rädsla inom diasporan att stämplas som fiendliga mot staten. Min anonyma intervjuperson menar exempelvis att det finns folk som inte hälsar på henne för att hon är i opposition mot staten (Anonym 2005). Det faktum att hon vill vara anonym är även det ett bevis på att hon känner någon slags rädsla för att öppet visa sig i opposition mot staten. Jag har också pratat med en person som efteråt inte ville att jag ska ta med det denne sagt i min uppsats. Jag uppfattade det som att personen var rädd för att stämplas som negativ mot staten och att det kunde "börja pratas" bland de andra eritreanerna. Det intressanta i det fallet var dessutom att denna person betalar skatten och andra donationer och tycker att det var en självklarhet att göra det. Även om denna persons vilja att bidra till staten är genuin så visar personens reaktion ändå på en förekomst av någon slags social press.

3.3.7 Statlig legitimitet

Det kan finnas många förklaringar till den anmärkningsvärda benägenheten hos den eritreanska diasporan att bidra till den eritreanska staten. En viktig faktor som denna

benägenhet pekar på är en viss legitimitet för staten hos de eritreanska emigranterna. Oavsett om de eritreanska emigranternas motiv handlar om en äkta omtanke om Eritrea eller om skuld känslor för att ha lämnat ett land i krig, är det inte sannolikt att de skulle betala pengar direkt till staten om de inte trodde att pengarna skulle komma att användas i ett gott syfte. Att den eritreanska staten har en stark legitimitet hos en stor del av sin befolkning i utlandet är därför ett rimligt att anta. Oppositionen kritiserar staten för att man inte vet vart de pengarna diasporan bidrar med tar vägen (Borg 2005). Kaleb Bairu menar dock att de stora förbättringarna som har skett i landet talar för sig själva. Dessutom anser han att ingen i regeringen lever i överflöd och ingen har heller blivit påkommen med att stoppa undan pengar på privata konton. Även de övriga av mina intervjupersoner som inte är i opposition mot staten menar att man tydligt kan se att en utveckling har skett sedan landet blev självständigt (Mannu Bairu, Arzelibanos, Mogos) och detta menar jag kan vara en av anledningarna till den eritreanska statens legitimitet hos sin diaspora

3.4 Eritreanska statens policy gentemot diasporan

Efter att ha sett till faktorer som kan förklara eritreanernas benägenhet att engagera sig transnationellt och bidra till sitt lands utveckling ska jag nu se till den eritreanska statens policy gentemot diasporan. Den är inriktad på det som Smith kallar för ”global nations policy”. Yonas Manna Bairu säger att målet är att alla eritreaner ska bo i Eritrea men än så länge finns det inte alltid bra möjligheter för folk i landet om de skulle flytta hem. Staten gör därför inget aktivt för att locka hem folk. Detta ses snarare som ett långsiktigt mål som kan infrias då landet har nått den utvecklingsnivå som gör att folk själva väljer att flytta hem och detta kommer de göra när de anser att deras möjligheter i landet är tillräckligt goda (Manna Bairu 2005). Landets satsning på utvecklingen, som framförallt är inriktad på infrastruktur, skolor, sjukvård och jordbruk, kan därför ses som en strategi som så småningom både kan locka hem medborgare från utlandet och hindra utflödet av välutbildad arbetskraft. Vilket är ett stort problem för Eritrea liksom för många andra u-länder.

3.4.1 Institutionaliserings av diasporans transnationella aktivitet

Hur har den eritreanska staten förhållit sig till sin diaspora och vad gör de för att skapa och behålla en god kontakt med dem? Al-Ali m.fl. menar att den eritreanska staten aktivt har försökt institutionalisera transnationell aktivitet inom den eritreanska diasporan (2001a s.585). Med utgångspunkt från den långtgående traditionen hos eritreaner i utlandet att bidra till sitt lands utveckling har den eritreanska staten gjort flera ansträngningar för att inkludera den eritreanska diasporan. Den första är i huvudsak ekonomisk och utgörs av den två-procentiga skatten och andra uppmaningar om do-

nationer till staten som har ställts på diasporan. Dessa efterfrågningar om finansiellt stöd har skett vid tillfällen då staten har befunnit sig i nödlägen. Ambassaderna har då tillkallat till möten genom att annonsera i lokaltidningar, lokal-tv och på Internet. De har där berättat om det akuta läget i landet och sedan har folk tillsammans diskuterat hur mycket de ska bidra med (Bairu 2005). Staten har även genomfört flera åtgärder för att attrahera penningförsändelser och investeringar till landet. Penningförsändelser och donationer kan exempelvis betalas i flera olika globala valutor, de beskattas inte, och de växlas till mycket förmånliga växelkurser (Al-Ali m.fl. 2001b s.589). Den eritreanska regeringen har dessutom gjort stora ansträngningar för att publicera sina fund-raising program och tillhandahålla flera olika incitament för penningförsändelser till Eritrea från dess diaspora (Al-Ali m.fl. 2001a s.630).

Den andra ansträngningen från statens sida är politisk. Det tydligaste exemplet på en sådan länk var deltagandet i valet om självständighet 1993 där även medlemmar från diasporan tilläts rösta (Al-Ali m.fl. 2001b s.590). Ytterligare en politisk process som inkluderade diasporan var dess medverkan i utkastet av Eritreas konstitution. Valda representanter för diasporan tjänstgjorde i den verkställande församlingen av den konstitutionella kommissionen och de var även representerade under ratificeringen av konstitutionen 1997 (Al-Ali m.fl. 2001a s.622). Enligt presidenten för kommissionen var diasporans bidrag centralt både i processen och i det slutgiltiga resultatet av konstitutionen (Al-Ali m.fl. 2001b s.590).

Ytterligare ett exempel på hur den eritreanska staten har försökt institutionalisera banden med diasporan, och därmed uppmuntrat transnationell aktivitet, är genom en rad initiativ som togs under den senast konflikten med Etiopien 1998-2000. Detta skedde enligt Al-Ali m.fl på tre olika sätt. För det första öppnade staten åter de politiska kontoren som hade stängts ner efter självständigheten. Detta skedde i USA, Tyskland och Saudi-Arabien vilka är "huvudländerna" för den eritreanska diasporan. I andra världsländer har staten instruerat ambassaderna att genomföra folkräkning inom diasporan och ta fram en demografisk profil, framförallt en profil på diasporans kunskaper och meriter. För det andra har staten startat upp ERA-nätverket igen som, liksom de politiska kontoren, lades ner efter självständigheten. Ännu ett statligt initiativ för att skapa band till diasporan är en informationskampanj som har genomförts. Bland annat har statliga representanter gjort besök i världsländerna och informerat om läget i Eritrea och de har även deltagit i seminarium med diasporan (ibid s.590). Till Sverige kommer eritreanska politiker i augusti varje år under den stora festivalen som hålls i Stockholm av de eritreanska föreningarna. Man anordnar då förutom festligheter även seminarier då både svenska och eritreanska politiker bjuds in som talare. Tanken är även att man under dessa seminarier ska diskutera idéer från de eritreanska medborgarna i Sverige när det gäller olika utvecklingsprojekt. Ambassaden är med och koordinerar och hjälper till att bjuda in politiker och sedan genomföra det praktiska arbetet kring de förslag som läggs fram (Manna Bairu 2005). För ca fem år sedan var den eritreanska presidenten på besök i Sverige. Han var i Europa på konferens och blev inbjuden av den eritreanska ambassaden i Sverige att komma till landet och möta de "svenska" eritreanerna (ibid 2005).

3.4.2 Statens retorik

Även den eritreanska statens retorik gentemot sin diaspora är intressant för att förstå diasporamedlemmarnas engagemang i Eritreas utveckling. För det första är det intressant att se till det symboliska och moraliska syftet med den två-procentiga skatten som framhävs av staten. Skatten infördes 1993 och är enligt staten ett sätt för de eritreaner som bor utomlands att få vara med och bidra till sitt land (Manna Bairu 2005). Kaleb Bairu menar att det svenska ordet ”skatt” som används för att beteckna dessa pengar egentligen är missvisande. Det ord som används på tigrinja, Eritreas största språk, har en betydelse som han menar är jämförbart med det engelska ordet ”healing”. Att införa den här skatten var enligt Kaleb Bairu en medveten handling från statens sida för att motverka en polarisering mellan eritreaner i Eritrea och de som bor utanför, för att förhindra en känsla av vi och dom. Den är också till för att förebygga det dåliga samvetet som eritreaner som har lämnat sitt land i krig kan känna gentemot de som stannade kvar och offrade sina liv (Bairu 2005). Ett annat sätt som staten framhäver sin diaspora på och motverkar splittringen mellan diasporan och folket i landet, är hur den omnämner diasporan i media. Kaleb Bairu menar att den eritreanska staten har varit bra på att framhäva de utlandsboende eritreanernas insatser i media när det gäller deras bidrag till landet. Detta har enligt honom förhindrat konflikter och lett till en bibehållen känsla av samhörighet (ibid). Ytterligare ett retoriskt sätt på vilket staten håller samman sin diaspora är dess sätt att ständigt kommentera krigshotet från Etiopien. Kaleb Bairu menar att, även om den eritreanska diasporan är splittrad när det gäller frågor om demokrati och regeringens sätt att styra landet, är de flesta enade i kampen mot Etiopien, som han menar fortfarande är aktuell och som för de flesta väger tyngre än frågorna kring administrationen av landet (Ibid). Oppositionen menar dock att staten medvetet använder sig av krigshotet för att ena diasporan i ett hot som enligt deras mening inte existerar i verkligheten (Internet2). Ibrahim Abdela hävdar också att kriget 1998-2000 enbart startades av staten i ett syfte att ena diasporan och förbättra stödet från dem, vilket han menar hade försvagats efter krigsslutet (Abdela 2005). Den eritreanska staten motsäger naturligtvis dessa påståenden och menar att det finns ett reellt hot. I ett offentligt uttalande i november i år sa Eritreas president att Eritreas "patience cannot continue for an indefinite time," och upprepade kravet på att Etiopien ska acceptera beslutet om gränsdragningen som togs 2002 och som var del av fredsförklaringen 2000 (Internet1 2005). Jag menar dock att, oavsett om hotet är verkligt eller inte, kan den retorik som den eritreanska staten använder om ett hot från Etiopien vara gynnsamt för deras förhållande till sin diaspora.

4 Avslutande diskussion

Hur ser då den eritreanska diasporans transnationella aktivitet ut? Hur kan den förklaras? Och vad har den eritreanska staten antagit för policy gentemot sin diaspora? Trots motstridiga uppgifter om hur stort stödet till den eritreanska regimen är hos diasporan anser jag att man kan se ett stort engagemang hos de eritreanska emigranterna. Det ekonomiska engagemanget till Eritreas utveckling utmärks framförallt av den två-procentiga skatten och av andra donationer till staten som de eritreanska emigranterna bidrar med. Även det kultur- och identitetsbevarande engagemanget är omfattande och märks framförallt i existensen av de många eritreanska föreningarna och deras aktiviteter för att bevara banden till hemlandet. Att det även verkar finnas ett starkt individuellt engagemang visar på en anmärkningsvärd vilja att bidra till Eritreas utveckling hos många eritreaner i utlandet. Förklaringarna till denna vilja är många och skiljer sig naturligtvis åt från person till person. Revolutionstanken som lever kvar hos många eritreaner är dock en viktig förklaring samt den tradition som finns av att bidra till staten. Man kan även se att den eritreanska staten i sin retorik framhäver revolutionstanken och diasporans viktiga roll i att bidra till sitt lands utveckling. De har också aktivt arbetat för att institutionalisera diasporans aktivitet vilket utgör ytterligare en viktig förklaring till eritreanernas transnationalism. Även förutsättningarna till att bidra är på många sätt gynnsamma, åtminstone för eritreaner i de länder som denna studie omfattar. Att de utgör en relativt ”ung” diaspora samt att de genom sin flyktingstatus har erhållit en säker ställning i sina värdländer är enligt de transnationella teorierna en bra förutsättning för transnationell aktivitet.

4.1 Vilja eller press?

Benägenheten att bidra till den eritreanska staten är alltså stor hos många personer inom den eritreanska diasporan. För många av dem är viljan att bidra stark men min studie visar att det även finns indikationer en viss press att betala den två-procentiga skatten och andra donationer. Uppfattningarna härom är mycket skilda. Vissa menar att de eritreanska myndigheterna aktivt pressar folk till att betala medan andra inte alls känner av denna press och enligt sin egen uppfattning betalar helt frivilligt. Oppositionens ord står här mot regimanhängarnas och jag kan utifrån de fakta jag har i denna studie inte avgöra vilka som talar sanning och vilka som inte gör det. Däremot menar jag att man i själva villkoren för den två-procentiga skatten, det vill säga i de

konsekvenser för ens medborgarskap som följer av valet att betala eller att inte göra det, kan se en form av press från statens sida.

Den andra formen av press jag har diskuterat i uppsatsen är att det råder någon form av social press inom den eritreanska diasporan att betala skatten till staten och på andra sätt bidra till Eritreas utveckling. Jag menar dock inte att detta är en press som alla känner och jag kan inte heller veta om alla är med och utsätter varandra för den. Troligtvis är det inte så. Att de som utifrån ren vilja bidrar till staten inte känner av den här pressen ligger också i sakens natur eftersom de gör det frivilligt och därför inte känner det som en press att betala. Det är inte heller säkert att man är medveten om att pressen finns inom gruppen när man inte själv är utsatt för den. Att det existerar någon slags social press är dock tydligt eftersom det finns folk som är rädda för att stämplas som negativa eller illojala mot staten. Min anonyma intervjuperson och Ibrahim Abdela, som är i öppen opposition, vittnar även om den press som finns mot de som går emot regimen. De följder som är möjliga om man blir klassad som fientlig mot staten menar jag i sig även kan vara avskräckande för ”vanliga” människor och leda till att de hellre följer grupptricket än utsätter sig för risken att hamna på ”svarta listan”. Det finns dock ingenting i min undersökning som bevisar att enbart ett underlåtande av att bidra till staten genom skatt och donationer leder till någon direkt fara för individens säkerhet. Har man därför inte tänkt sig att man ska flytta tillbaka till Eritrea och inte heller värderar sina fullständiga medborgerliga rättigheter i Eritrea eller gemenskapen i diasporan tillräckligt högt så behöver man inte heller känna någon press att betala till staten. Men är det så som oppositionen påstår, att ett underlåtande att betala skatten ses som illojalt mot staten, så kanske man tänker sig för en extra gång innan man bestämmer sig för att inte bidra ifall man inte har tänkt sig att helt klippa banden till sitt hemland.

4.2 Förslag på framtida forskning

Med tanke på att den eritreanska transnationalismen och diasporans engagemang i Eritreas utveckling är ett relativt utforskat område finns det mycket kvar som skulle kunna vara intressant att undersöka. Min uppsats diskuterar flera olika förklaringsalternativ vilka alla skulle kunna utforskas närmare och fler förklaringar är även tänkbara. Exempelvis säger denna uppsats ingenting om hur det kommer sig att vissa är mer positiva/negativa än andra till den eritreanska staten och därmed mer eller mindre villiga att bidra till staten genom skatt och andra donationer. Här skulle man kunna undersöka förklaringar som har med personers bakgrund att göra, exempelvis vilken status de hade i Eritrea innan de åkte och vad deras kvarvarande släktingar har för status. Detta för att få en bättre förståelse för de olika uppfattningar som råder och som antagligen påverkar eritreanernas benägenhet att bidra till sitt lands utveckling.

Man skulle även kunna tänka sig en studie som närmare fokuserade på eritreanernas förhållande i sina mottagarländer. Många i-länder har förstått vikten av att hjälpa

immigranter i sin organisation för sina hemländers utveckling och har skapat olika program för detta. Sverige är ett av de länderna och en undersökning av dess aktiva roll gentemot den eritreanska diasporan i landet skulle därför kunna vara intressant, framförallt med tanke på att flera av de personer jag har intervjuat påpekar att Sverige inte stödjer Eritrea. Sveriges relationer till Eritrea har dessutom svalnat i och med fångslandet av svenskeritreanen Isak som har fått mycket plats i pressen den senaste tiden. Sedan i sommar har Sverige dessutom dragit in allt bistånd till Eritrea (Manna Bairu 2005).

Den eritreanska oppositionen har fått ett relativt litet utrymme i denna uppsats. Detta beror naturligtvis på mitt val av frågeställning som gick ut på att förklara den eritreanska diasporans engagemang i landets utveckling. En närmare undersökning av oppositionens förhållande till den eritreanska staten kunde dock vara intressant samt att studera den tysta oppositionen mer ingående. Jag har diskuterat förekomsten av press och att vissa verkar betala skatten till staten av en rädsla för att stämplas som negativa till regimen. Även detta är ett anmärkningsvärt fenomen som skulle vara intressant att undersöka närmare.

5 Källförteckning

Böcker:

Brettel, Caroline B-Hollifield, James F, 2000. *Migration theory: talking across disciplines*. Routledge, New York.

Cohen, Robin, 1997. *Global diasporas: an introduction*. USA: University of Washington Press.

Denscombe, Martyn, 2000. *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskapen*. Studentlitteratur, Lund.

Esaiasson, Peter-Gilljam, Mikael-Oscarsson, Henrik-Wägnerud, Lena, 2004. *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 2:a upplagan, Elanders Gotab, Stockholm.

Evans Braziel, J-Mannur, A, 2003. *Theorizing diaspora*. Cornwall: MPG Books Ltd, Bodmin.

Marsh, David-Stoker, Gerry, 2002. *Theory and Methods in Political Science*. 2:nd Ed. Creative Print and Design, Great Britain.

Pries, Ludger, 1999. *Migration and Transnational Social Space*. Gateshead: Athaneum Press, Ltd.

NE = Nationalencyklopedin, 1990. Fjärde bandet. Fabrieken Brepols n.v., Belgien.

Runblom, Harald, 2000. *Migrants and the homeland*. Fälth & Hässler, Sweden.

Maimbo, Samuel Munzelet, 2005. *Remittances: Development Impact and Future Prospects*. The World Bank.

Rapporter:

Amnesty, 2004. *Eritrea 'You have no right to ask' - Government resists scrutiny on human rights*.

Carling, Jorgen, 2005. *Migrant remittances and development cooperation*. PRIO Report 1/2005.

Chami, Ralph-Fullenkamp, Connel-Jahjah, Samir, 2005. *Are Immigrant Remittance Flows a Sort of Capital for Development?*. IMF Staff Papers Vol.52, No.1.

FN, 2004. *International migration and development*. Report of the Secretary General, 59th Session.

IOM, 2003. *Data on migration and development report*. Data Workshop 8-9 september.

IOM, 2005. *World Migration. Costs and benefits of international migration*. Vol.3, IOM World Migration Report Series. Clerc S.A.S., France.

Artiklar:

Al-Ali, Nadjé-Black, Richard-Koser, Khalid, 2001a. "Refugees and transnationalism: the experience of Bosnians and Eritreans in Europe", *Journal of Ethnic and Migration Studies* Vol.27 No.4, sid.615-634.

Al-Ali, Nadjé-Black, Richard-Koser, Khalid, 2001b. "The limits of 'transnationalism': Bosnian and Eritrean -refugees in Europe as emerging transnational communities", *Ethnic and Racial Studies* Vol.24 No.4, sid.578-600.

Borg, Samuel, 2005. "Extraskatt splittrar eritreaner. Före detta befrielsekämpe förnekar motsättningar". *Nerikes Allehanda*, 29 nov., sid.4.

El Mahdi, Josef-Malmström, Björn, 2005. "Eritreaner beskattas dubbelt. Skattevägrare vågar inte resa tillbaka". *Svenska Dagbladet*, 10 nov.

Shain, Yossi-Barth, Aharon, 2003. "Diasporas and International Relations Theory". *International Organization* No.57, sid.449-479.

Taylor, J. Edward, 1999. "The New Economics of Labour Migration and the Role of Remittances in the Migration Process". *International Migration* Vol.37 No.1, sid.63-82.

Van Hear, Nicholas, 2002. "From "Durable solutions" to "Transnational relations": home and exile among refugee diasporas". Working paper, No 83, Center for Development Research, Copenhagen.

Warsai, 2006. Kista Snabbtryck AB.

Muntliga källor:

Abdela, Ibrahim., 4 dec. 2005. Representant för Eritreanska Befrielseörelsen i Sverige.

Anonym 4 dec., 2005.

Arzelibanos, Selam 18 nov., 2005.

Bairu, Kaleb., 8 dec. 2005. Styrelsemedlem, Svensk- Eritreanskt Forum för Utvecklingssamarbete.

Manna Bairu, Yonas., 28 nov. 2005. Konsulent, Eritreas ambassad, Stockholm.

Mogos, Tekestebrman, 18 okt. 2005.

Internet

Internet 1= *Eritrea's patience 'runs thin'* 21/ 11 2005 . www.news24.com. 20 dec 2004.

Internet 2= www.awate.org. 20 dec 2004.